

10FAKTA OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

- 1. Den 10 december 1948 antog FN den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna** som består av 30 artiklar som gemensamt uttrycker de grundläggande och universella fri- och rättigheterna. De mänskliga rättigheterna gäller för alla. De slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Rättigheterna är odelbara och beroende av varandra, vilket betyder att makthavare inte kan välja ut enbart några rättigheter som de tycker passar deras stats rättssystem. Det är varje stats ansvar och skyldighet att se till att den egna befolkningens alla rättigheter skyddas, respekteras och uppfylls. Den allmänna förklaringen har idag översatts till över 500 språk.
- 2. Staterna är skyldiga att respektera folkrättens regler.** Varje land har ett ansvar för att åtaganden vad gäller de mänskliga rättigheterna omsätts i nationell lagstiftning. Det räcker dock inte enbart med lagar som klargör statens skyldigheter eller förbjuder vissa handlingar. Det krävs också ett fungerande rättssystem (poliser, advokater och åklagare, opartiska och rättvisa domstolar) som förverkligar lagarna. Därutöver behövs kompletterande åtgärder som information och kunskap för att göra människor medvetna om sina rättigheter.
- 3. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna var epokgörande men inte tillräcklig** eftersom den inte är juridiskt bindande för staterna. Därför arbetar FN fram konventioner som är juridiskt bindande för de stater som ansluter sig till dem. Det finns idag nio särskilt betydande konventioner för olika mänskliga rättigheter, de så kallade kärnkonventionerna.
- 4. FN granskar återkommande hur stater följer sina internationella åtaganden.** Detta görs bland annat av kommittéer inom respektive konvention för de mänskliga rättigheterna samt i FN:s råd för mänskliga rättigheter.
- 5. Den senaste granskningen av Sverige ägde rum den 27 januari 2020.** När Sverige granskas av FN bistår FN-förbundet tillsammans med andra civilsamhällesorganisationer med en parallellrapport. Parallellrapporten utgör underlag för granskningen, tillsammans med regeringens nationella rapport och information från FN:s människorättsmekansimer.
- 6. I januari 2022 inrättas Sveriges första institut för mänskliga rättigheter.** Sverige har genom åren fått rekommendationer av FN om att inrätta en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter vilket även FN-förbundet tillsammans med andra organisationer påpekat saknas i Sverige. En så kallad MR-institution kan bidra till att höja kunskapsnivån hos både riksdag och regering, statliga myndigheter och andra berörda aktörer om vad det innebär att arbeta med mänskliga rättigheter i praktiken. MR-institutionen skall även bidra med en alternativrapport när Sverige granskas av FN.

EN
BÄTTRE
VÄRLD

- 7. Civilsamhällesorganisationer har en viktig roll i arbetet för mänskliga rättigheter.** Genom parallellrapporter och påverkansarbete kan civilsamhällesorganisationer uppmärksamma de brister som behöver åtgärdas och bidra till förändring. Sedan 1998 samordnar FN-förbundet ett nätverk med ett 60-tal andra riksorganisationer som på olika sätt arbetar för att stärka och skydda de mänskliga rättigheterna.
- 8. När civilsamhällets demokratiska utrymme krymper hotas de mänskliga rättigheterna.** Mötesfriheten och föreningsfriheten är mänskliga rättigheter som utgör en förutsättning för människors möjlighet till inflytande i samhällsfrågor och för att andra rättigheter ska kunna åtnjutas och försvaras. Yttrandefrihet och åsiktsfrihet är nära sammankopplade med rätten att mötas och organisera sig och är grundläggande för människorättsförsvarens möjligheter att verka. Dessa rättigheter utgör grunden för det som kallas för civilsamhällets demokratiska utrymme och återfinns i den allmänna förklaringen och betonas ytterligare i flertalet FN-konventioner.
- 9. De mänskliga rättigheterna och dess försvarare behöver skyddas.** En människorättsförvarare, MR-förvarare, eller Human Rights Defender, är begrepp som används för att beskriva individer eller grupper som på ett fredligt sätt agerar för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna. Det finns ingen specifik beskrivning av vem som är eller kan bli en människorättsförvarare. Enligt FN kan MR-förvarare arbeta för att adressera mänskliga rättigheter å individer eller grupper vägnar. De arbetar för att främja och skydda de civila och politiska rättigheterna såväl som de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Idag hotas många MR-förvarare vilket behöver uppmärksammas och sättas stopp för.
- 10. Tysta inte de som behöver höras!** I dag ser vi ett krympande demokratiskt utrymme, vilket hotar de mänskliga rättigheterna och dess försvarare. Ett levande och starkt civilsamhälle med skydd för yttrandefrihet, åsiktsfrihet, mötesfrihet och pressfrihet är en förutsättning för demokrati, vilket aldrig kan tas för givet, inte heller i Sverige. Var med och stå upp för de mänskliga rättigheterna och dess försvarare genom att delta i Aktion FN för mänskliga rättigheter.